

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 65/2016-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. júna 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ludmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ladislava Orosza prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKOVANÉ]

[REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Roman Blažek, s. r. o., Pohraničná 4, Komárno, v mene ktorej koná advokát JUDr. Roman Blažek, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Komárno v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 18/2015 pôvodne vedenom pod sp. zn. 1 T 136/2010, za účasti Okresného súdu Komárno, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Komárno v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 18/2015 pôvodne vedenom pod sp. zn. 1 T 136/2010 porušené boli.

2. Okresnému súdu Komárno prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 18/2015 konal bez zbytočných prietáhov.

3. [REDACTED] priznáva finančné zadostučinenie v sume 4 000 € (slovom štyritisíc eur), ktoré mu je Okresný súd Komárno povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Komárno je povinný uhradiť [REDACTED] trovy konania v sume 296,44 € (slovom dvestodevät'desiatšesť eur a štyridsaťštyri centov) na účet Advokátskej kancelárie JUDr. Roman Blažek, s. r. o., Pohraničná 4, Komárno, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. decembra 2015 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Komárno (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 18/2015 [pôvodne vedenom pod sp. zn. 1 T 136/2000 (ďalej aj „napadnuté konanie“)].

Sťažovateľ svoju sťažnosť v relevantnej časti odôvodňuje takto:

„Konanie sp. zn. 2 T 18/2015, pôvodne vedené Okresným súdom Komárno pod sp. zn. 1 T 136/2000, trvá už vyše 15 rokov, čo sa v podmienkach právneho štátu... v ústavnej rovine javí ako odmietnutie spravodlivosti...“

Neefektívny, resp. nesústreďený postup prvostupňového súdu a vzhľadom na jeho nečinnosť a na to, že ani jedno hlavné pojednávanie ešte nebolo otvorené... má sťažovateľ za to, že takáto zdlhavosť konania predlžuje stav právnej neistoty účastníka konania do takej miery, že sa jeho právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym...“

Sťažovateľ v sťažnosti tiež uvádza, že jeho sťažnosť „... na prietahy v konaní zo dňa 26. 10. 2015 bola predsedom Okresného súdu Komárno listom zo dňa 16. 11. 2015 pod č. Spr 1543/15 vyhodnotená ako dôvodná“.

Sťažovateľ žiada priznať finančné zadosťučinenie v sume 30 000 €, čo odôvodňuje predovšetkým tým, že v dôsledku „... intenzívneho zásahu do jeho práv na spravodlivé konanie bez zbytočných prietahov... je... dlhodobo vystavený trvalej psychickej traume, ako aj neustálymi zbytočnými prípravami na hlavné pojednávania...“.

Na základe už uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo [REDAKOVANÉ]... na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Komárno v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 18/2015, predtým sp. zn. 1 T 136/2000, porušené bolo.

2. Okresnému súdu Komárno v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 18/2015 prikazuje konať bez zbytočných prietahov.

3. [REDAKOVANÉ]... priznáva finančné zadosťučinenie v sume 30.000 EUR, ktoré mu je Okresný súd Komárno povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Komárno je povinný nahradiť [REDAKOVANÉ]... trovy konania v sume 956,26 EUR do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu...“

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí a uznesením č. k. II. ÚS 65/2016-11 z 28. januára 2016 ju podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie.

Následne spolu s prípisom č. k. II. ÚS 65/2016-15 z 3. marca 2016 ústavný súd doručil predsedovi okresného súdu uznesenie č. k. II. ÚS 65/2016-11 z 28. januára 2016, ktorým prijal na ďalšie konanie sťažnosť sťažovateľa, a vyzval ho, aby sa k sťažnosti písomne vyjadril a zároveň oznámil, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Predseda okresného súdu na výzvu ústavného súdu vo svojom stanovisku č. Spr 191/16 z 18. apríla 2016 (doručenom ústavnému súdu 25. apríla 2016) uvádza v chronologickom poradí priebeh a popisuje stručný obsah jednotlivých procesných úkonov uskutočnených súdom takto:

«Dňa 22. 12. 2000 bola súdu doručená obžaloba Okresnej prokuratúry v Komárne...

Dňa 28. júna 2001 sa uskutočnilo neverejné zasadnutie, ktoré rozhodlo, že bude určený termín hlavného pojednávania (ďalej iba „HP“).

Termíny hlavných pojednávanií stanovené a uskutočnené pôvodným zákonným sudcom [REDAKOVANÉ]:

13. 09. 2001 - odročenie pre neprítomnosť viacerých obžalovaných,

14. 03. 2002 - zrušené, pretože sa vopred ospravedlnili viacerí obhajcovia obžalovaných, pretože im kolidovali pojednávania,

20. 06. 2002 - termín pojednávania bol zrušený, pretože [REDAKOVANÉ] vypovedal plnomocenstvo obžalovanému [REDAKOVANÉ], zároveň bolo pojednávanie odročené na neurčito stým, že [REDAKOVANÉ] bude vyzvaný, aby si zvolil obhajcu, pretože sa jedná o nutnú obhajobu, [REDAKOVANÉ] sa na pojednávanie nedostavil, pričom predvolanie mal doručené dňa 31. 05. 2005,

11. 12. 2002 - termín zrušený pre závady v doručovaných predvolaniach viacerým obžalovaným, [REDAKOVANÉ] si neprevzal predvolanie,

10. 02. 2003 - termín zrušený, [REDAKOVANÉ] si neprevzal predvolanie,

04. 09. 2003 - termín HP odročený, pretože sa nedostavili viacerí obžalovaní, aj [REDAKOVANÉ], ktorý si neprevzal predvolanie,

07. - 08. 04. 2004 - HP odročené na neurčito z dôvodu závad na doručenkách – aj [REDAKOVANÉ],

30. 09. 2004 - HP odročené na neurčito, na predmetné pojednávanie sa bez ospravedlnenia nedostavil [REDACTED], pričom doručenie predvolania má vykázané dňa 16. 08. 2004,

11. 05. 2005 - HP odročené pre neprítomnosť [REDACTED] o to na 12.- 13. 09. 2005,

09. 09. 2005 - bol ustanovený obhajca obžalovanému [REDACTED]

12. - 13. 09. 2005 - HP odročené na neurčito, (aby po telefonickej dohode so všetkými obhajcami obžalovaných bol zosúladený termín HP), pre neprítomnosť viacerých obhajcov obžalovaných,

21. - 22. 11. 2005 - HP odročené na 08. - 09. 02. 2006, pretože sa nedostavili traja obžalovaní a viacerí svedkovia,

08. 09. 2006 - HP zrušené pre PN obžalovaného [REDACTED] a chorobu obhajkyne,

14. 02. 2007 - HP odročené, [REDACTED] si predvolanie neprevzal, následne [REDACTED] vypovedal plnú moc [REDACTED],

14. 12. 2007 - HP odročené z dôvodu neúčasti viacerých obžalovaných a poškodených, [REDACTED] si neprevzal predvolanie a ani sa na predmetné pojednávanie nedostavil,

12. 03. 2008 - HP odročené z dôvodu neprítomnosti viacerých obžalovaných a svedkov,

04. 06. 2008 - HP odročené z dôvodu neprítomnosti viacerých obžalovaných a svedkov, [REDACTED] sa na pojednávanie nedostavil, termín HP vzal na vedomie na predchádzajúcom pojednávaní,

10. 09. 2008 - HP odročené z technických dôvodov, [REDACTED] bol na pojednávaní neprítomný

10. 09. 2009 - HP odročené na neurčito z dôvodu práceneschopnosti predsedu senátu, [REDACTED] bol na pojednávaní neprítomný, závada v doručení predvolania

24. 02. 2010 - trestná vec bola po odchode zákonného sudcu [REDACTED] pridelená náhodným výberom zákonnému sudcovi [REDACTED], ktorý následne odišiel do dôchodku

06. 07. 2010 - trestná vec bola po odchode zákonného sudcu [REDACTED] do dôchodku, pridelená náhodným výberom zákonnému sudcovi [REDACTED]

Termíny hlavných pojednávani stanovené a uskutočnené zákonným sudcom

██████████:

24. 05. 2011 - HP bolo zrušené z dôvodu nedoručiteľnosti predvolaní a upovedomení obžalovaným a poškodeným a iné,

24. 11. 2011 - HP bolo zrušené,

08. - 09. 11. 2012 - HP zrušené z dôvodu nedoručiteľnosti predvolania obžalovaným a poškodeným,

21. - 22. 02. 2013 - HP zrušené z dôvodu nedoručiteľnosti predvolania obžalovaným a poškodenému,

18. - 19. 04. 2013 - HP zrušené kvôli účasti zákonného sudcu na zasadnutiach kolégií Krajského súdu v Nitre,

06. - 07. 06. 2013 - HP zrušené z dôvodu nedoručiteľnosti predvolania obžalovaným a poškodenému, a ospravedlnenie obhajcu ██████████,

12. - 13. 06. 2014 - HP zrušené vzhľadom na žiadosti obhajcov o odročenie HP z dôvodu čerpania dovolenky, ako aj niekoľko závad v doručení predvolaní, resp. upovedomení u obžalovaných a poškodených,

10. 09. 2014 - trestná vec bola po odchode zákonného sudcu ██████████ na súd vyššej inštancie, pridelená náhodným výberom zákonnému sudcovi ██████████

11. 02. 2015 - sudca vylúčil zo spoločného konania IT/136/2000 trestné činy...

Nové konanie o vylúčených trestných činoch sa bude viesť na Okresnom súde Komárno pod sp. zn. 2T/18/2015

02. 09. 2015 - trestná vec bola po odchode zákonného sudcu ██████████ do dôchodku pridelená náhodným výberom zákonnému sudcovi ██████████,

27. 11. 2015 - trestná vec bola pridelená náhodným výberom na základe Dodatku k rozvrhu práce č. 13 na rok 2015 zákonnému sudcovi ██████████,

14. 03. 2016- boli vykonané lustrácie v RT GP, STA a ZVJS na obvinených...

17. - 18. 06. 2015 - vytýčený termín HP, HP odročené, nedostavili sa obhajcovia...

07. - 08. 10. 2015 - bol vytýčený termín HP, termín bol zrušený dňa 08. 08. 2015 z dôvodu odchodu ██████████ do dôchodku (vzdal sa funkcie sudcu),

02. 09. 2015 - trestná vec bola po odchode zákonného sudcu [REDAKOVANÉ] do dôchodku pridelená náhodným výberom zákonnému sudcovi [REDAKOVANÉ], ktorej boli prerozdelené aj ďalšie nevybavené a reštančné spisy,

27. 11. 2015 - trestná vec bola pridelená náhodným výberom na základe Dodatku č. 13 Rozvrhu práce Okresného súdu Komárno na rok 2015 zákonnému sudcovi [REDAKOVANÉ], ktorý dostal 60 nevybavených, reštančných spisov, ktoré potreboval naštudovať vrátane predmetných spisov...

18. 03. 2016 - bol určený termín HP na 16. 06. 2016 a 17. 06. 2016.»

Predseda okresného súdu svoje stanovisko č. Spr 191/16 z 18. apríla 2016 k sťažnosti odôvodňuje takto:

«Spis sp. zn. 1 T/136/2000 má približne 2000 listov, spis sp. zn. 2 T/18/2015 má približne 450 listov.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že predmetná trestná vec je skutkovo zložitou vecou, pričom možno právne zložitou nie je. Zložitosť veci však zvyšuje aj prepletenosť skutkov a počet obžalovaných, ktorí sa podieľali na ich spáchaní, problémy s predvolávaním poškodených. V tejto súvislosti sú naznačené aj v chronológii jednotlivých úkonov.

Je pravdou, že „Sťažnosť“ na priedahy v konaní, ktorú podal sťažovateľ, ako aj námietky ohľadne neukončenia trestnej veci, ktorá sa vedie už viac ako 15 rokov a v ktorej bola obžaloba Okresnej prokuratúry v Komárne číslo Pv 1192/2000, zo dňa 18. 12. 2000, doručená Okresnému súdu Komárno dňa 22. 12. 2000 v pôvodnom konaní vedenom pod sp. zn. 1T/136/2000 Okresného súdu Komárno t. č. po vylúčení niektorých trestných činov na samostatné konanie a to uznesením Okresného súdu Komárno č. k. 1T/136/2000-1967, zo dňa 8. 3. 2015 pod sp. zn. 2 T/18/2015 považoval predseda súdu z pohľadu posúdenia dĺžky konania a spôsobených priedahov za dôvodnú tak, ako to vyplýva aj zo záveru uvedenom v Spr 1543/15 Okresného súdu Komárno. Naďalej možno konštatovať, že prvotnou nečinnosťou zákonného sudcu [REDAKOVANÉ] (cca 9 rokov) boli spôsobené najmarkantnejšie priedahy v konaní. Počas ďalšieho obdobia t. j. od 22. 12. 2000 až doteraz však došlo k veľkému množstvu nevyhnutných a nutných zmien v obsadení predmetnej trestnej veci sudcami, ktoré boli vyvolané zmenami v obsadení Okresného súdu Komárno sudcami. Preto bola predmetná trestná vec v zmysle rozvrhu práce súdu

prerozdelená a to najprv z dôvodu vzdania sa funkcie sudcu [REDAKOVANÉ], proti ktorému bol podaný aj návrh na disciplinárne konanie práve v súvislosti s touto trestnou vecou. Neskôr po vzdaní sa funkcie sudcu [REDAKOVANÉ], ale aj po preložení sudcu [REDAKOVANÉ] na Krajský súd v Nitre a ďalšieho jeho kariérneho postupu, mimoriadnej preťažnosti sudcov Okresného súdu Komárno a nástupu nového sudcu [REDAKOVANÉ], došlo k prerozdeleniu vecí zákonným spôsobom.

Je nutné poukázať na úsilie zákonných sudcov vykonať procesné úkony smerujúce k rozhodnutiu veci, ale pre zložitosť veci a najmä ťažkostí s akumulovaním všetkých obvinených, ale aj obhajcov a poškodených na jednotlivé pojednávania, nedošlo ku skončeniu trestnej veci dodnes, čomu však prispeli aj samotní obžalovaní, vrátane sťažovateľa.»

Prípisom č. k. II. ÚS 65/2015-21 z 26. apríla 2016 ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa, aby oznámil, či trvá na konaní ústneho pojednávania, a zároveň mu zaslal stanovisko predsedu okresného súdu č. Spr 191/16 z 18. apríla 2016 na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska. Právny zástupca sťažovateľa v podaní doručenom ústavnému súdu 6. mája 2016 uvádza, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľa a predsedu okresného súdu, že netrujú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde a upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich argumentáciou dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie vo veci namietaného porušenia práv podľa označeného článku ústavy. Poukazujúc na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou v sťažnosti namietaného porušenia označených práv, ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných na meritórne rozhodnutie veci (m. m. I. ÚS 157/02, I. ÚS 66/03), a preto ďalej konal bez nariadenia ústneho pojednávania.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) má obvinený právo na to, aby o jeho trestnom obvinení bolo rozhodnuté v primeranej lehote. Toto právo je integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Podmieňuje priamo spravodlivý charakter konania tým, že zabraňuje strate dôkazov alebo oslabeniu ich dôkaznej hodnoty.

Bráni tiež tomu, aby obvinený bol príliš dlho vystavený zásahom do svojich práv a slobôd a neistote o svojom osude (rozsudok ESLP vo veci Wemhoff v. Nemecko z 27. 6. 1968).

Pokiaľ ide o primeranosť lehoty, v ktorej má byť vec obvineného prerokovaná, je pojem primeraná lehota relatívny. Neexistuje žiadna absolútne stanovená doba, ktorej prekročenie by bolo automaticky kvalifikované ako doba neprimeraná. Primeranosť doby konania sa posudzuje podľa konkrétnych okolností prípadu (napr. rozsudok ESLP vo veci König v. Nemecko z 28. 6. 1978).

Čas na konanie bez zbytočných prietáhov spravidla nemožno vyjadriť numericky. Obvykle neexistuje časová hranica, uplynutím ktorej postup súdu môže mať povahu prietáhov v konaní (napr. I. ÚS 137/02).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na povahu prerokúvanej veci a jej význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

1. Predmetom napadnutého konania je rozhodovanie o vine a treste sťažovateľa, ktorý je v napadnutom konaní v postavení obžalovaného. Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že konanie nemožno považovať z právneho hľadiska za zložité, pretože ide o vec, ktorá patrí k štandardnej rozhodovacej agende všeobecných súdov v trestných veciach. Faktickú zložitosť čiastočne zvyšuje počet obžalovaných (spolu 13), ktorých selektívna neúčast' na verejných zasadnutiach a nariadených hlavných pojednávaniach nezanedbateľnou mierou prispela k spomaleniu napadnutého konania, avšak iba tieto okolnosti nie sú spôsobilé vysvetliť jeho celkovú dĺžku.

Čo sa týka významu veci pre sťažovateľa, vo všeobecnosti platí, že doba trestného konania sa posudzuje prísnejšie než doba konania v občianskoprávných veciach, a to vzhľadom na dôsledky trestného konania pre obvineného [obmedzenie práv a slobôd, vplyv na povesť, postavenie v zamestnaní a pod. (napr. rozsudok ESLP vo veci Bagetta v. Taliansko z 25. 6. 1987)].

Už samotný charakter tohto konania kladie na orgány činné v trestnom konaní zvýšené nároky na jeho prednostné a rýchle vybavenie v záujme čo najrýchlejšieho dosiahnutia právnej istoty strán trestného konania tak, ako to priamo vyplýva aj z § 2 ods. 7 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“), podľa ktorého má každý právo, aby jeho trestná vec bola spravodlivo a v „primeranej lehote“ prejednaná nezávislým a nestranným súdom v jeho prítomnosti tak, aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom, ak tento zákon neustanovuje inak (obdobne § 2 ods. 4 Trestného poriadku účinného do 31. decembra 2005).

2. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom. Sťažovateľ je stranou napadnutého trestného konania v procesnom postavení obžalovaného. Z vyjadrení účastníkov konania a zo súdneho spisu ústavný súd zistil také skutočnosti, na základe ktorých by mohol čiastočne pripísať negatívny podiel sťažovateľa na doterajšej dĺžke napadnutého konania, pretože v jeho priebehu si sťažovateľ napr. štyrikrát neprevzal predvolania na hlavné pojednávania a v septembri 2004 sa na nariadený termín hlavného pojednávania bez ospravedlnenia nedostavil, avšak dôvody, pre ktoré došlo k odročeniu týchto pojednávanií, nesúviseli výlučne s označeným správaním sťažovateľa, ale na ich odročenie malo vplyv aj správanie niektorých spoluobžalovaných, prípadne nesústreďený postup okresného súdu.

Uvedené správanie sťažovateľa síce nemôže ospravedlniť doterajšiu dĺžku napadnutého konania, ale možno ho primerane zohľadniť pri určení sumy finančného zadosťučinenia.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v napadnutom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prietahy v konaní (ako aj neprimeraná dĺžka konania) môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08). Rovnako tak môže zapríčiniť porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy aj nesprávna činnosť štátneho orgánu (m. m. II. ÚS 33/99).

Z uvedeného prehľadu úkonov vykonaných okresným súdom v napadnutom konaní, popis ktorého v zásade zodpovedá aj obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu, ústavný súd zistil, že v doterajšom postupe okresného súdu možno identifikovať viaceré obdobia jeho nečinnosti, a to od septembra 2001 do marca 2002, od júna 2002 do decembra 2002, od septembra 2003 do apríla 2004, od mája 2004 do septembra 2004, od októbra 2004 do mája 2005, od februára 2006 do septembra 2006, od októbra 2006 do februára 2007, od marca 2007 do decembra 2007, od septembra 2008 do septembra 2009, od júla 2010 do mája 2011 a od júna 2013 do júna 2014, ktoré sú v rozpore s ústavnou požiadavkou prerokovania veci bez zbytočných prietahov, pretože okresný súd v tomto období nevykonal žiadny relevantný úkon smerujúci k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa.

Okrem uvedeného však okresný súd podľa zistenia ústavného súdu prispel k predĺženiu skúmaného trestného konania aj svojou neefektívnou a nesústredenou činnosťou.

Z chronológie citovaných úkonov ďalej vyplýva, že k významnému spomaleniu jeho priebehu došlo aj z dôvodov na strane obžalovaných a ich právnych zástupcov, ktorí sa z rôznych dôvodov nedostavili na nariadené hlavné pojednávania, v niektorých prípadoch aj bez náležitého ospravedlnenia. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že správanie účastníkov konania alebo tretích osôb nemožno samo osebe pričítať na ťarchu vec prerokúvajúceho súdu, avšak uvedené ho nezbaňuje povinnosti zabezpečiť plynulú a včasnú

prerokovanie veci a dbať na to, aby prípadné priet'ahy na strane týchto subjektov neviedli k porušeniu práv ostatných účastníkov konania. Okresnému súdu možno v tomto smere vytknúť najmä jeho nedostatočný dôraz na zabezpečenie procesnej disciplíny obžalovaných, prípadne ich obhajcov v priebehu napadnutého konania, ako aj absenciu včasného prijatia iných procesných opatrení (vylúčenie niektorých trestných vecí zo spoločného konania), ktoré by mohli ovplyvniť plynulosť a tempo jeho priebehu zvlášť v situácii, keď hlavné pojednávania boli odročované bez podstatného posunu v zisťovaní skutkového stavu veci.

Napokon ústavný súd konštatuje, že o neefektívnosti postupu okresného súdu svedčí predovšetkým skutočnosť, že vec sťažovateľa nie je ani po viac 15 rokoch a od začatia konania právoplatne skončená, čo je už samo osebe z ústavného hľadiska neakceptovateľné (napr. m. m. IV. ÚS 127/08, IV. ÚS 383/08, IV. ÚS 82/2010), bez ohľadu na hodnotenie miery, v akej okresný súd prispel k tomuto stavu.

Pokiaľ ide o obranu okresného súdu, že v priebehu napadnutého konania došlo k viacerým zmenám zákonných sudcov, čím sa spomalil priebeh napadnutého konania, ústavný súd túto argumentáciu nemohol akceptovať. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým všeobecné súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote. Skutočnosť, že okresný súd mal personálne problémy, ktoré nedokázal alebo nemohol riešiť, nemôže byť pripočítaná na ťarchu účastníka konania a nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci (pozri napr. I. ÚS 156/02). V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, v ktorej už viackrát uviedol (napr. I. ÚS 23/03, I. ÚS 141/03, II. ÚS 153/06, III. ÚS 399/2011), že personálne problémy (dlhodobá práceneschopnosť sudcu, zmeny zákonných sudcov) a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté priet'ahy, a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia (m. m. I. ÚS 39/00, I. ÚS 55/02, III. ÚS 399/2011).

Ústavný súd po komplexom posúdení všetkých okolností daného prípadu (z hľadiska skutkovej a právnej náročnosti veci, správania sťažovateľa, postupu okresného súdu poznamenaného najmä jeho neefektívnou činnosťou, zohľadňujúc pritom charakter a význam predmetu namietaného konania a jeho celkovú dĺžku) dospel k záveru, že v postupe okresného súdu došlo k zbytočným priet'ahom v napadnutom konaní, a preto rozhodol, že bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výrokovej časti tohto nálezu.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal.

Pretože ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy bolo postupom okresného súdu porušené a vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatne skončená, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ domáhajúci sa vybavenia svojej záležitosti nachádza (bod 2 výroku tohto nálezu).

Sťažovateľ sa okrem vyslovenia porušenia označeného práva domáha aj priznania finančného zadosťučinenia a náhrady trov právneho zastúpenia.

Aj keď ústavný súd vyslovil porušenie sťažovateľom označeného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, nepovažoval vzhľadom na okolnosti prípadu uplatnenie tejto svojej právomoci za dostatočné na to, aby sa dosiahla vo veci účinná náprava, a preto považoval za potrebné zaoberať sa aj vecnou opodstatnenosťou návrhu sťažovateľa na

priznanie finančného zadosťučinenia, ktoré je podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde náhradou nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch za stav spôsobenej právnej neistoty postupom orgánov verejnej moci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiada priznať finančné zadosťučinenie v sume 30 000 €. Tento návrh odôvodňuje najmä s poukazom na doterajšiu dĺžku napadnutého konania a s tým súvisiacim stavom svojej právnej neistoty.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (m. m. IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu vzhľadom na okolnosti daného prípadu prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd zohľadňoval predovšetkým celkovú dĺžku konania okresného súdu, prihliadol na charakter jeho neefektívnej činnosti v skúmanom období, na obdobie jeho nečinnosti, predmet sporu, skutkovú a právnu zložitosť veci, ako aj jej význam pre sťažovateľa a správanie sťažovateľa v posudzovanom období.

Vychádzajúc z komplexného posúdenia týchto skutočností, ústavný súd považoval v konkrétnych okolnostiach daného prípadu priznanie sumy 4 000 € sťažovateľovi za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výrokovej časti tohto nálezu.

Ústavný súd podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o úhrade trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2014, ktorá bola 839 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2015. Úhradu priznal sťažovateľovi za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za každý úkon po 139,83 € [1/6 výpočtového základu (§ 11 ods. 3 vyhlášky)], čo spolu s paušálnou náhradou niektorých hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby po 8,39 € [1/100 výpočtového základu (§ 16 ods. 3 vyhlášky)] predstavuje sumu 296,44 € (bod 4 výroku tohto nálezu).

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa [§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku (bod 4 výroku tohto nálezu)].

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. júna 2016